HE 114/2024; Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Sivistysvaliokunnan kuulemistilausuus 5.11.2024
Outi Salo, perusopetusjohtaja, Helsingin kaupunki

Helsinki

Lakikuutos kannatettava tietyin muutoksin

- Helsingin kaupunki kannattaa oppimisen ja koulunkäynnin tuen koko naisuudistusta lausunnossa esille tuoduin muutoksin.

- Voimaantuloa porrastettava:
  - voimaantuloa myöhennetään paikallisesti laadittavan opetussuunnitelman osalta.
  - oppilaskohtaiseen tukitoimeen kirjattu ryhmäkoon rajaus voimaan vasta 1.8.2026 alkaen, koska oppilaiden tuen päätökset päivitetään lukuvuoden 2025-26 aikana. Vasta tämän jälkeen on tietoa, kuinka monella oppilaalla on oppilaskohtaisen tukitoimen päätös.

Helsinki

Oppilaskohtaisten tukitoimien piirissä olevien oppilaiden määrän rajaus ei ole toimiva

- Hallituksen esityksessä esitettyjen kriteereiden pohjalta on laskettu, että Helsingissä olisi 653 opetusryhmää, joissa olisi enemmän kuin viisi em. tukea saavaa oppilasta.
- Tämä tuottaa ongelmia henkilöstön saatavuuden, tilojen ja talouden näkökulmasta
- Muutosehdotus: lainsäädännössä lakisääteiset mitoitukset jäävät nykyisen lain mukaisesti erityisluokkia eikä mitoitusta laajenneta esitetyn mukaisesti yleisopetuksen ryhmiin. Riittävä resurssointi varmistetaan samalla tavalla kuin ryhmäkohtaisessa tukimuodossa eli oppilaskohtaisella resurssoinnilla, esim. 10 oppilaskohtaista tukitoimea saavaa oppilasta kohti varataan yhden opettajan resurssit.
- Jos lakiehdotuksessa oleva rajaus tulee käyttöön, niin esitettään, että astuisi voimaan vasta 1.8.2026 alkaen, koska oppilaiden tuen päätökset päivitetään lukuvuoden 2025-26 aikana. Vasta tämän jälkeen on tietoa, kuinka monella oppilaalla on oppilaskohtaisen tukitoimen päätös.

Tuen rakenne esiopetuksessa vaatii tarkennusta ja hallintopäätösten määrä selkeytystä

- Esiopetuksen tuen rakenne poikkeaa varhaiskasvatuksen tuen rakenteesta, jonka vuoksi lakiesitys jää epäselväksi. Varhaiskasvatuksen lainsäädäntöä tulee tarkistaa yhdenmukaiseksi esi- ja perusopetuksen tuen lainsäädännön kanssa.
- Perusopetuslaki vaatii selkeyttämistä ja täsmennystä esiopetusta koskeviin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin.
- Tarvitaan tarkennusta, tarvitaanko oppimisen tuen kirjaukset erikseen sekä täydentävän varhaiskasvatuksen että esiopetuksen osalta.

- Perusopetuksessa hallintopäätösten määrä lisääntyy, jos ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien välille ei saada selkeää kriteeristöä: milloin erityisopettajan antama opetus muuttuu ryhmä kohtaisesta tukimuodosta oppilaskohtaiseksi tukitoimeksi. Tämän vuoksi entistä useammalle oppijalle tultaneen tekemään tuen hallintopäätös.

Uudistuksen talousvaikutukset korvattava täysimääräisenä ja osaava henkilöstö varmistettava

- Perusopetuslain muutoksella on merkittäviä talousvaikutuksia esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen järjestämiseen.
- Varattu rahoitus ei tule riittämään, jos ryhmäkohtaisen rajauksen mitoitus on lakiesityksen mukainen
- Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelun kustannukset tulee korvata vain sitä järjestäville kunnille. 23 kuntaa tulee järjestämään tätä palvelua. Kustannukset tulisi korvata täysimääräisenä Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituslain kautta huomioiden erikoissairaan hoidon toiminta-alueen esi- ja perusopetusoppilaiden määrän.
- Lakiesityksessä on arvioitu erityisopettajien lisäkoulutuksen määrä (150) ei ole riittävä.
- Kunnat tarvitsevat riittävät resurssit (talous ja henkilöstö) sekä pitkäjänteistä toimeenpanon tukea.

Yksityisten, valtion ja yliopistojen harjoittelukouluille samat velvollisuudet kuin kunnille

- Yksityiset opetuksen järjestäjille tulee kohdistaa samat velvollisuudet kuin myös valtion kouluille ja yliopistojen harjoittelukouluille.
- Tukea tarvitsevat oppilaat eivät lakiehdotuksen mukaan voisi opiskella omassa koulussaan, jos yksityisillä koulutuksen järjestäjillä ei ole velvoitetta järjestää ryhmäkohtaisena tukimuotona erityisopettajan antamaa opetusta ja oppilaskohtaisia tukitoimia.
- Tämä lisää kaupungin sisäistä segregaatiota, heikentää oppilaiden oikeutta lähikouluun ja kasvattaa kaupungin kustannuksia.
- Hallituksen toisessa esityksessä yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvauksen prosenttiosuuden korottamisesta 100 prosenttiin on nimenomaisesti perusteltu sillä, että järjestämisvelvollisuuksia yhtenäistettäisiin erityisen tuen osalta. Tässä keskeistä on yhdenmukaiset oppilaaksiottovelvoitteet.